

LA NORMATIVITZACIÓ DELS NOMS DE PILA I DELS COGNOMS VALENCIANS

Emili CASANOVA
Universitat de València/AVL

Entenc per nom de pila i per cognoms valencians els noms designadors de les persones que viuen actualment a la Comunitat Valenciana, tinguen la procedència que tinguen, siguen noms tradicionals en valencià, siguen noms d'origen castellà, siguen hipocorístics, siguen estrangers.

Els noms i llinatges els trobem usats per a identificar-se i relacionar-se els hòmens i dones de hui, però també els trobem fossilitzats convertits en topònims o llocs geogràfics, formant part dels mapes i dels llibres de text, els estudiem com a personatges històrics convertits en patrimoni de tots, o els sentim esmentar a través dels mitjans de comunicació. És a dir, observem com el nom personal té almenys dues perspectives d'anàlisi: *a)* el nom i cognom associat a la persona concreta, i *b)* el nom personal col·lectivitzat.

Les llengües històriques com la nostra que després de segles d'esplendor literari van sofrir als inicis de l'època contemporània, al segle XVIII, una pèrdua de prestigi i ús en els registres elevats, substituïdes per altres llengües considerades la llengua del rei o de l'Estat, com el castellà i el francès, han estat almenys tres segles sense ús literari, sense normes anivelladores, sense presència de la llengua en els productes culturals i comunicatius del període, fet que ha provocat o una arcaïtzació de l'ortografia, o el triomf de les tendències dialectals, espontànies o vulgars, o una castellanització —o francesització, italianització— de les grafies, o l'adaptació dels noms de moda de l'altra llengua superior, oficialment i després popularment. Tot açò ha provocat un desgavell gràfic i una deturpació del propi vestit dels nostres noms i llinatges, paral·lel a la patida pel lèxic comú.

La recuperació lingüística del català, com de la resta de llengües de la Península, la seua consideració d'oficial al mateix nivell que la castellana ha provocat de modo natural que de la mateixa manera que les nostres institucions proposen l'aplicació sistemàtica de la norma gràfica al lèxic apel·latiu s'aplique la normativització als noms propis, noms de pila, cognoms i noms de lloc, majors o menors.¹ En esta conjuntura situem les nostres reflexions i criteris sobre com hem d'actuar davant la normativització dels noms i cognoms presos des de la perspectiva personal i col·lectiva.

1.- *Estat de la qüestió*: les lleis de Catalunya, Balears, la Comunitat Valenciana i l'Estat espanyol regulen el canvi de nom. Per exemple, l'IEC en la seua pàgina web recorda que d'acord amb l'article 19.1 de la Llei 1/1998 de política lingüística de la Generalitat Catalana, "els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya tenen dret a l'ús de la forma normativament correcta en català de llurs noms i cognoms i a incloure la conjunció *i* entre els cognoms". Explica que pel Decret 138/2007, de 26 de juliol, l'Institut té exclusivament la funció d'emetre les certificacions de correcció lingüística de noms i cognoms en català, i explica què cal fer per a posar-se el nom

¹ Les acadèmies de la llengua basca i de la llengua gallega també tenen els mateixos principis de normalització de l'onomàstica. Vegeu, per exemple, la introducció del llibre dirigit per Xesús Ferro, *Diccionario dos nomes galegos*, Vigo: Ir Indo, 1998.

correctament. Distingeix entre el canvi de nom de pila o la inclusió de la conjunció i entre cognoms on no cal adjuntar cap informe i la correcció de cognoms que “presenten una grafia que no s’ajusta a la normativa ortogràfica vigent, cal aportar una certificació expedida per l’Institut d’Estudis Catalans que n’acrediti la correcció. Així, per exemple, es pot canviar:

Piñol	per	Pinyol
Farré	per	Ferrer
Gabarro	per	Gavarró
Casas	per	Cases
Perpiñá	per	Perpinyà
Jufre	per	Jofré
Pijuan	per	Pijoan
Roselló	per	Rosselló

En els casos d’adaptació al català de cognoms que no són d’origen català, com Ferrandis (del castellà Fernández) o Gonçales (del castellà González) i de les formes que es consideren variants d’altres noms, com Lurdes (variant de Lourdes) o Mariona (variant de Maria) es necessita un altre procediment legal, mitjançant un expedient que han de resoldre el jutge de primera instància o el ministre de Justícia.

El Gabinet d’Onomàstica de les Illes Balears explica en la seua web el procediment per a la normalització de l’ortografia del nom o dels cognoms i afeg unes útils observacions sobre l’ortografia dels cognoms: “Els cognoms catalans han estat fixats gràficament en moments anteriors a l’establiment de l’actual sistema ortogràfic. Molts presenten formes que no s’ajusten a l’ortografia actual, per que segueixen normes gràfiques tradicionals, antigues i genuïnes (com Antich, Prohens, Reynés o Thomàs).

En altres casos, aquestes grafies tradicionals foren alterades modernament per funcionaris, sovint forasters, que desconeixien les tradicions gràfiques catalanes (com Farré, Caballé o Sardá) i que introduïren grafies espanyoles estranyes al sistema (com Piña o Rusiñol). S’ha de dir, però, que el repertori de cognoms conserva més integritat a les Illes Balears que a altres llocs dels Països Catalans.

Cal diferenciar clarament les dues situacions. En el cas de cognoms no afectats per alteracions degudes a la interferència castellana, tan legítim és la conservació de les formes tradicionals, normalment lligades a la identitat de les famílies (Antich, Prohens, Reynés, Thomàs), com la modernització i adaptació a les normes vigents (Antic, Proenç, Reiners, Tomàs). Cadascú ha de decidir la seva opció lliurement, segons les seves sensibilitat i conveniències. En el cas de cognoms que s’escriuen amb interferències gràfiques de tipus espanyol, és recomanable corregir aquestes alteracions (Pinya, Rossinyol), Amb tot, hi haurà molts de casos a mig camí, en els quals cal apel·lar a una prudent combinació de bon gust i lleialtat a la normativa lingüística actual.

Recomanam de fer només aquelles regularitzacions que no indueixin a canvis fonètics i, doncs, evitar aquelles altres que forçarien aquestes transformacions, com seria canviar Planici per Planícia, Busquets per Bosquets, Villalonga per Vilalonga o Marroig per Masroig.

Recordem, de passada, que en el cas d’antropotopònims (noms de lloc formats a partir de cognoms) el Servei Lingüístic recomana la regularització absoluta (Son Lledó, Son Arboç, Can Maçanet”).

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua té en preparació una pàgina sobre normes i criteris per al canvi de noms. Mentrestant molts ajuntaments del País Valencià, com Benicarló, Silla o Museros, i associacions com Acció Cultural del País Valencià mostren en les seues webs les normes i criteris per al canvi de nom i cognom i inciten als canvis. La Generalitat Valenciana va fer un fullet *Qui ets? Com et diuen?* explicatiu de tot el que s'ha de fer i des de la Llei d'Ús i Ensenyament del valencià, l'any 1983, ha incitat als canvis de nom. Els criteris i procediments del canvi són els mateixos en tots els territoris de parla catalana emanats de la Llei del Registre Civil de l'Estat.

Algunes pàgines web particulars com la de Santi Arbós i Gabriel Bibiloni no només expliquen els passos a seguir sinó que ens donen interessants reflexions sobre els criteris que haurien de seguir-se a l'hora de normalitzar els llinatges. Per exemple, Arbós en el seu article *La normalització dels cognoms catalans* després de definir la "normalització dels cognoms catalans com la seva adequació formal a les normes ortogràfiques de la llengua catalana actualment vigents després de la reforma fabriana de principis del segle xx", proposa que s'admeten les diferents grafies dels cognoms independentment de l'etimologia i les formes antigues "sempre i quan no hi hagi contradiccions flagrants entre l'escriptura i la pronunciació del cognom, segons les normes ortogràfiques actuals, o no atempti greument contra els usos ortogràfics vigents". D'eixa manera acceptaria formes com Rovira, Ruvira, Robira i Rovira. Per altra banda portat per la idea que "les diferents variants ortogràfiques d'un cognom ens indiquen l'origen geogràfic, recent o més o menys antic, dels seus portadors" proposa normalitzar els cognoms amb neutralitzacions d'àtones, però no de casos com Vallvé per Bellver (per la diferència de formes), Almela per Ametlla (per la distància formal). I es pregunta si la desaparició de variants formals ajuda a la normalització de la llengua o a fer créixer susceptibilitats individuals o regionals. També proposa que la normalització incidisca més en les grafies dels cognoms d'origen francès o espanyol, que les grafies tradicionals s'haurien de respectar en general, excepte quan l'usuari vulga canviar-les i que l'etimologia no hauria de ser un referent absolut i inamovible. També opina sobre la normalització dels cognoms valencians d'origen dialectal murcià que creu difícil de canviar sense estudis genealògics i històrics. Clou l'article amb tota la legislació, les d'Andorra, Itàlia i França incloses.

Bibiloni en un avanç d'un futur article, però que ja és el més complet fins ara sobre la matèria, en *La normalització de l'antroponímia*, comença fent-nos veure i descrivint la relació entre antropònims i topònims ja que sovint un deriva de l'altre i hi viuen al mateix temps. En acabant tracta la normalització de cognoms i antropònims entenent per normalització "la regularització gràfica d'acord amb les normes ortogràfiques de la llengua i l'etimologia, a fi de disposar d'una grafia uniforme a tot el domini de l'idioma. Aquest fet es justifica en l'aplicació d'un principi d'unitat onomàstica, que afirma que un mateix element onomàstic (en aquest cas, cognom o topònim) ha de rebre un mateix tractament gràfic a tot el domini de la llengua. Si és el mateix element, no tenen sentit grafies discordants". Aquesta idea uniformitzadora ve matisada per altres observacions: a) "la normalització ha de donar una forma gràfica única al cognom o topònim que té una única forma fonètica" (Cervera/Servera). b) "l'existència de formes fonètiques diferents hauria de considerar-se com a presència de variants formals que no tenen per què exigir una única grafia" (Planícia i Planici), perquè a més una grafia no acordada amb la pronunciació representaria una tendència a la modificació d'aquesta. Donada la idea es planteja si s'hauria de normalitzar les formes que vénen d'evolucions regulars com la monoftongació de ua>o (Guardiola>Gordiola; o la iodització de Ly, C'L>ll/i (Fillol/Fiol). Distingeix entre utilització particular i patrimonialització col·lectiva i opina que és en estos casos on s'imposa la normalització. Posteriorment ens dóna uns criteris:

-aplicació natural i simple de l'ortografia (Reixac per Rexach, Moià per Moyà),

-aplicació de l'ortografia a noms sense errors gràfics després d'un estudi etimològic (Lebrers/Llabrés Ponç /Pons, Macip/Massip), i –manteniment de la forma tradicional sense

errors gràfics quan l'etimologia no quede clara (Escarrer es mantindria perquè no sabem si ve de Es carrer o esquerrer).

I acaba reflexionant sobre la representació gràfica dels casos amb iod (Truiol/Trullol) i de la vocalització de la *l* implosiva (Seuva<Selva). En els dos casos proposa la normalització gràfica d'acord amb els mots comuns, excepte quan el topònim no tinga cap paral·lel apel·latiu, com Mieres<MILLIARIAS. I clou amb una bona idea: regularitzar gràficament els cognoms amb la idea de recuperar la forma fonètica alterada per la lectura en ortografia castellana, i canviar Vallori en Batllori o Rullán en Rutlan.²

Les aportacions d'estos dos estudiosos completen la doctrina oficial actual, minsa i escassa, fiada al principi general de normalitzar gràficament els noms i cognoms o a les idees de F. de B. Moll i Joan Coromines, però de difícil aplicació pràctica a l'hora d'enfrontar-se a tot el corpus onomàstic amb uns criteris clars i sistemàtics. No oblidem que la llei, com hem vist, permet que el portador del nom pugui adaptar-se el nom deturpat al nom normatiu, i clar és, permet que es pose directament ben escrit en la nostra llengua, només amb un informe de la institució responsable: en el cas del valencià l'Acadèmia Valenciana de la Llengua que d'acord amb les competències que li atorga la Llei de Creació 7/1998, de 16 de setembre, pot "emetre i difondre informes o dictàmens i realitzar els estudis sobre la normativa i l'onomàstica oficial valenciana", amb caràcter normatiu i per tant oficial i d'obligada inscripció en valencià en el Registre Civil i d'utilització obligatòria en tots els àmbits legals i socials. Precisament l'AVL ha publicat recentment un *Vocabulari de noms de persona*, València, 2006, amb el seu equivalent en castellà perquè els usuaris i els jutges sàpien com es diu en valencià més de 2.200 noms de pila, i en prepara un altre de cognoms, amb els 5.000 més freqüents amb el llinatge actual i l'equivalent normativitzat. En el cas que el nom no estiga en els nomenclàtors oficials mai complets pel ritme d'increment de noms de pila o per l'arribada d'estrangers, la institució fa un informe específic que el jutge acceptarà. Però no hi ha cap llei que obligue, ni crec que fóra convenient obligar a un particular a canviar-se un nom, ja que com deia Francesc de Borja Moll, *Els llinatges catalans*, Palma: Ed. Moll, 1982, p.51, amb relació als cognoms, i segueix Bibiloni: "En definitiva, l'únic amo de cada cognom és la persona que el porta i per tant a ella pertany de decidir la reforma o el manteniment de la grafia considerada incorrecta. Per dialectal i per bàrbara que sigui l'escriptura d'un llinatge, el qui l'ha adoptada o l'ha rebuda dels seus avantpassats pot tenir motius ben respectables (quan no siguem més que d'ordre sentimental) per a mantenir-la. La tasca de l'especialista, en este cas, pot ésser d'orientar i aconsellar, però no de declarar obligatòria la reforma en nom de cap perjudici gramatical". Un problema que sempre té el que vol canviar-se un cognom és si serà identificat per la gent, què diran els seus familiars que no canvien el nom. Cadascú mana del seu nom i llinatge i fa el que vol dins dels límits de la urbanitat i la identificació sobretot pel que fa als cognoms i antrotopònims, té un dret però no una obligació. Els organismes competents, pensant en la voluntat ciutadana deuen proposar criteris, avançar-se a les peticions amb estudis seriosos i, en el nostre cas, esperar el canvi normatiu per anar a poc a poc revalencianitzant la nostra vida totalment; els estudiosos deuen col·laborar aïllant els casos que es puguen presentar i aconsellar què s'ha de fer a les institucions i als particulars. Portats per esta idea, aportem, ací un estudi dels nostres noms i cognoms i a partir d'ell proposem uns criteris perquè puguen ser discutits per tots els organismes que en tenen competència legal.

2.- *Els noms i cognoms personals*: una anàlisi del cens electoral de 1986³ ens mostra a

² Altres especialistes també hi han opinat. Per exemple, Ramon Amigó en *Introducció a la recerca en toponímia i antroponímia*, Barcelona: PAM, 1999, p. 40, proposa reintroduir les *r* mudes, eliminar la *h* de *ch*, regularitzar els sons alveolars sords i sonors, les *v* i *b*, la *ny*; (p. 41), deixar-se dur per la fonètica i ortografiar bé, però respectant els estrangerismes esdevinguts renoms o topònims *Negrillo*, *Ganso*, *Paco*, *Xispa*, encara que siga posant-los entre cometes.

³ El cens de 1986 pertanyent al País Valencià va ser processat per l'Oficina Informàtica de l'IEC i posat a disposició del projecte PATROM. Els 6.000 cognoms més freqüents són portats per més de 100 persones majors de 18 anys: els que per més de 100.000: Garcia i Martínez; per més de 50.000: Pérez, López, Sánchez i González; els que menys, per 100 persones, com Besó (>Bessó) i Illueca.

València més de 2.000 noms de pila i més de 30.000 cognoms, una part dels quals són tradicionals però escrits amb una ortografia inadequada i una bona part són noms i cognoms d'origen castellà i d'altres llengües. En aquests casos, presenten una grafia que xoca amb la que des de les Normes de Castelló de 1932 s'estudia i s'empra oficialment hui. Què podem fer amb ells? Deixem estes grafies com a mostra d'una època d'interferències lingüístiques, un país bilingüe des de segles, com un document d'història de la llengua, seguint la idea que el nom propi ja no té res a veure amb el nom comú que l'origina? O intervenim en elles portats per la idea que els noms propis han d'adequar la seua escriptura a la dels noms comuns? Les nostres institucions normatives són partidàries de la segona opinió i actuen en eixa línia amb la finalitat de corregir un estat gràfic causat per segles de marginació lingüística, i usen com a instruments de normativització el sistema ortogràfic oficial amb la idea d'uniformar l'antroponímia —com la toponímia— de tota la llengua i l'estudi etimològic davant de cada forma abans de proposar una forma canònica. Per tant el principi general de què partim és: regularització ortogràfica dels noms i llinatges d'acord a la normativa lingüística general sense separar-se de la pronúncia pròpia. Però esta idea davant d'un corpus tan gran de casos s'ha de matisar, concretar o aclarir. Anem a intentar-ho:

A. Noms de pila: una ullada als prenomes que porten els valencians ens mostra els següents grups:

a) Pocs noms masculins tradicionals escrits correctament, com David, Salvador, Rafael i Jesús; i un poc més de femenins per la terminació *a*, com Vicenta, Ramona, Regina, Sara i Adela.

b) La major part de noms històrics castellanitzats com Vicente, Bartolomé, Pablo, Marcos, Alejandro i Pedro; alguns pronunciat igual però escrits de manera diferent com Ramon.

c) Noms castellanitzats el nom valencià del qual es conserva en cognoms. Per exemple, Alberto>Albert, Balduino>Baldoví, Mercedes>Mercé i Guillermo>Guillem.

d) Noms d'origen estranger com Kevin, Karima, Aitor i Chelo, i hipocorístics com Chimo o Arancha.

Davant d'eixa realitat desvalencianitzadora, la nova època que vivim ens aconsella a intentar que els valencians canvien la forma dels seus noms i que bategen ja als seus fills de manera correcta. El criteri d'actuació ha de partir del principi general, és a dir, respecte a la forma tradicional valenciana, descastellanització i adaptació ortogràfica dels noms, siguen de l'origen que siguen, que no ho complisquen. En el cas dels noms, a més, la normativa pot ser més rígida ja que el nom no s'hereta sinó que s'imposa a cada persona i poden fixar-se les normes amb independència que es deixe llibertat als usuaris a seguir-les o no. En aquest camp és molt important basar-se en la tradició històrica catalanovalenciana i recuperar sempre que es pugui la nostra variant antiga, encara que pugui discrepar de la resta del català. Per altra banda, hem de tindre una visió moderna del corpus de noms, ja que la tendència universal és cada dia més a acceptar qualsevol nom amb l'únic requisit exigit que no atempte contra la moral i dignitat de la persona que el porta. Així, la idea és acceptar qualsevol nom estranger i qualsevol variant hipocorística pròpia, però escrit amb vestit valencià perquè el ciutadà pugui elegir el nom en la seua llengua, no la forma d'esta llengua.

Apliquem la doctrina a alguns casos discutits:

a) Noms amb discrepància formal amb la resta del català. De la mateixa manera que ningú no té cap mania d'acceptar el nom valencià Vicent per Vicenç, s'han de vehicular variants antigues (almenys donar a elegir a l'usuari però a un mateix nivell) com Bertomeu i no Bartomeu, Francés i no Francesc. Un cas especial és el dels hipocorístics

amb tendències diferents a Catalunya, que hem de partir dels d'ací: Ximo o Jogim i no Quim, Joano i no Jan, Cento, Felo, Joano.

b) Acceptació de les formes tradicionals, encara que puguen anar contra la norma actual. L'inventari de cognoms medievals derivats de patronímics pot ser una bona guia. Així acceptarem Donís al costat de Dionís, Lorda al costat de Lurdes, Abram al costat d'Abraham, Agna al costat d'Anna, Ausies al costat d'Ausiàs, Carlets al costat de Carles, Senent al costat de Senén, Estrela al costat d'Estrella, Sifre i Sigfrid, Artal i Artau, Arnal i Arnau.⁴ El límit podria ser la distinció entre nom i cognom: Grau deriva de Guerau, i es manté com a cognom. Guerau es pot recuperar per a designar el Gerard francès, hui considerat català, però devem deixar Grau com a cognom.

c) Acceptació de doblats gràfics d'acord a la pronúncia del català occidental: César i Cèsar, Bertran i Beltran, Aranja per la forma Arantxa, Ampar i Empar, Eiximén i Ximén, Gelabert i Gilabert, Aleix i Àlex, Argemí i Argimir, Armengol i Ermengol, Roglà i Rotlà/Rotllà.

d) Acceptació de doblats culte-popular semblant al que ocorre en el lèxic comú: Açaç i Acaci, Abdó i Abdon, Gai i Gaius, Cornell i Corneli, Maür i Maure, Anfós i Alfons, Sixt i Sixte, Calixt i Calixte (no el local Calixtre), Tit i Titus.

e) Acolliment de doblats basant-se en les particularitats lèxiques del parlar de la zona: el castellà Jazmín el normalitzarem com Gesmí (Gessamí a Barcelona), Murta en lloc de Murtra, Maravella i no Meravella.

f) Acceptació d'hipocorístics amb una certa tradició que complisquen els requisits de formació de paraules: Pòlit per Hipòlit, Gori per Gregori, Conxeta i no Conxita.

B. Llinatges: una lectura dels censos valencians ens dóna la següent casuística:

a) Llinatges tradicionals que mantenen bé la normativa de sempre com Fenollar, Ferrer, Cantó, Piquer, Figueres, Climent.

b) Llinatges tradicionals amb deturpacions ortogràfiques a causa de la interferència ortogràfica del castellà o de la pronúncia apitxada. Per exemple, *ch* per *tx/x*: Chaqués per Jaqués, Mocholí per Monjolí, Chaume per Jaume, Pechuan per Pejoan; *ch* per *g/j*: Chiner per Giner, Chover per Jover; *z* per *ç* o *s*: Dolz per Dolç, Monzó per Montsó; *s* per *ss*, *c* o *ç*: Sendra per Cendra, Roselló per Rosselló, Meseguer per Messeguer; *ñ* per *ny*: Compañ per Company, Fortuñ per Fortuny; *b* per *v*: Beguer per Veguer; *v* per *b*: Ivorra per Iborra.

c) Llinatges tradicionals que mantenen una grafia arcaica: *ch* final per al fonema /k/ velar sord: Pitarch per Pitarc, Usach per Usac, Bosch per Bosc; *h* antihiàtica: Ahuir per Aüir, Sanahuja per Sanaüja; mots sense *h* inicial com Orts per Horts, *Y grega* per *i*: Alcoy per Alcoi, Boyxader per Boixader.

⁴ No és el meu propòsit reproduir ací un estudi monogràfic de cada nom i cognom, encara que cada cosa que propose es basa en una anàlisi profunda i completa de l'antroponímia catalanvalenciana. Per exemple, ja vaig demostrar com Bertomeu era la forma general del català fins modernament (vegeu, *Els derivats de Bartholomeus en català*, Universidad de Deusto, Bilbao, p. 397-428, (1998), en *Studia Philologica in honorem Alfonso Irigoien*). Agna encara és viu referint-se al poble de la Canal de Navarrés, Anna; Aranja l'escriurem sense *t* en valencià perquè la grafia *x* darrere de consonant és en valencià africada, a diferència del català oriental on representa una fricativa; propose la forma Ampar al costat d'Empar perquè és una valencianització del nom castellà Amparo, i perquè a més el verb IMPARARE es documenta en valencià des de segles com *amparar* juntament amb *emparar* i molts valencians han normalitzat el seu nom així; Segrelles, Llançola i Ots ja vaig demostrar que vénen de Cedrillas, Lanzuela i Horts (vegeu *Apellidos valencianos y etimología popular*, (2002), en *Actes do XX Congreso Internacional de Ciencias Onomásticas (ICOS)*, Santiago 1999. Fundació Barrié de la Maza, A Coruña, p. 1343-1360). En aquest mateix article demostre que Segrelles no ve de SACRALIAS com vol Joan Coromines en l'*Onomasticon Cataloniae*, vol. VII, p. 117.

d) Llinatges tradicionals amb formes dialectals, com Giner (tancament de la *e* àtona en contacte amb una palatal), Llauger i Penadés (obertura de la *e* àtona seguida de *e* tònica), Maravella (per Meravella), Alminyana (dissimilació de Albinyana), Ots (dissimilació de Orts).

e) Cognoms d'origen foraster, amb les seues grafies castellanes. Ací, per les circumstàncies valencianes de ser un territori hui bilingüe i de ser un país rebedor d'immigrants, hem de tindre present els trasllats de persones amb els seus noms i cognoms d'una zona lingüística a l'altra: Azorín, Jareño, Martínez, Pérez, Ibáñez. Al seu costat trobem també molts cognoms del mateix origen adaptats a la nostra llengua en segles de major força i atracció, com Peris, Ferrandis, Llopis, Sarrió, Guerola...

f) Cognoms valencians adaptats fonèticament i gràficament al castellà, siga perquè han estat transpassats a zones limítrofes com Múrcia o Albaset, o perquè són vius en zones hui castellanoparlants com les d'Oriola o Sogorb: Guillen<Guillem, Espín<Espí, Roige<Roig, Fernández<Ferrandis, Herrero<Ferrer, Cerdan<Cerdà.

El criteri d'actuació ha de partir també del principi general, és a dir, respecte a la forma tradicional valenciana, descastellanització i adaptació ortogràfica dels cognoms, tinguen l'origen que tinguen, que no ho complisquen sempre mantenint la identificació del cognom i la pronúncia pròpia. Apliquem la doctrina a casos dubtosos:

a) Manteniment de les grafies correctes: Puig, Roca, Martí, Mas, Serra, Soler, Torres, Vila, Pastor, Ferrer, això sí fent que la gent es fixe en la pronúncia valenciana: Gimeno, Borja, Roig, o que valencianitze la pronúncia: Tortajada, Verdejo, Flix.

b) Respecte total a la grafia valenciana normativa. Aquest principi ens porta a corregir tots els cognoms amb deturpacions gràfiques, una part dels quals són contràries a la fonètica real, com:

posar els accents, com Tomàs, Borràs, Macià, Rúbio, Àlvarez, València (més fidel a la pronúncia que València). O llevar els que calguen, com Garcia per García.

canviar les grafies pròpies d'altres llengües com: *ny* per *ñ*: Magrinyà per Magriñá, Súnyer (o Sunyer) per Súñer, Prunyonosa per Pruñonosa, Catalunya per Cataluña; *qu* per *c*: Pasqual per Pascual; *g/j/tg/tj* per *ch*⁵: Taronger per Taroncher, Argilés per Archilés, Julià per Chulià, Butjaca o Butxaca per Buchaca, Jançà per Chanzá (o Gençà), Oluja per Olucha, Majancoses per Machancoses, Monjo per Moncho, Jornet per Chornet, Gilet per Chilet; *x/tx* per *ch*: Nàtxer per Nácher, Sanxo per Sancho, Xàfer (o Japer) per Cháfer, Xirivella per Chirivella, Bolinxes per Bolinches, Xova per Chova, Xessa per Chesa, Matxí (o Magí) per Machí, *g* per *tg*: Roger per Rotger (i Rocher); *ix* per *x*: Boixeda o Buixeda per Boxeda (o Bugada); *x* per *g*: Chorques per Jorques; *b* per *v*: Ribes per Rives, Penalba per Penalva, Llobera per Llovera, Llobet per Llovet, Albir per Alvir, Bèrnia per Vernia, Binages per Vinaches<Benages, Cabanilles per Cavanilles; *v* per *b*: Vermell per Bermell, Taverner per Taberner, Valmanya per Balmanya, Cavaller per Caballer; *s/ss* per *z*: Esparsa per Esparza, Viudes per Viudez, Esclapés per Esclapez, Russafa per Ruzafa; *ss* per *s*: Presseguer per Preseguer, Carnisser per Carnicer, Torregrossa per Torregrosa, Camarassa per Camarasa, Rossell per Rosell, Rabassa per Rabasa, Rossaleny per Rosalén (i Rozalén); *ç* per *s*: Marçal per Marsal, Llorenç per Llorens; *s* per *z*: Montsó per

⁵ Pareix un contrasentit acceptar els trets dialectals dels noms i bandejar l'apitxat, que és una variant antiga de la ciutat de València deguda a la interferència entre els repobladors del Regne de València aragonesos i catalans. Ho seria si no em basara en el fet que no es pot distingir quines grafies es deuen a l'apitxat i quines al castellà perquè en zones no apitxades es donen les mateixes grafies que a la ciutat. Davant del dubte ho normativitzem tot, sabedors que un apitxat pot ensordir les pronúncies sores que llig i que un parlant que faça les sores sense una grafia clara no sabria com pronunciar-les.

Monzó; *ix* per *ig*: Peix per Peig; *s* per *c*: Alguasil per Alguacil; *c* per *s*: Cirera per Sirera, Cendra per Sendra; *tz* per *c/ds*: Llätzer per Llàcer, Atzuara per Adsuara.

Recuperar la grafia tradicional per a recuperar la pronúncia de sempre: Casany per Casani, Alborg per Alborch (i de vegades, Albors).

c) Corregir o eliminar les grafies antiquades sense canviar la pronúncia: hem de destacar ací que tant correcte i defensable és mantindre la grafia tradicional i històrica com la normalitzada, encara que l'Administració deu recomanar la moderna:

h antihiàtica: Marraí per Marrahí, Palaí per Palahí (també Palasí); Maïques per Mahiques; restitució de la *h* -: Hortolà per Ortolà, Hortells per Ortells; eliminació de l'antietimològica: Eres per Heres o Heras, Uix per Huix.

ll- per a indicar la palatal lateral: Llíria per Líria, Lleida per Leyda (d'eixa manera mostrem la pronúncia bona); Llora per Lora: Llúcia per Lucia.

ch final indicant velar: Bosch, Doménech, Guasch, Vich, Calduch, Estelrich/Estarlich, Broch, Isach, Flich i Such. La seua eliminació és beneficiosa, a més, perquè evita les males lectures com a palatal de la *ch* final, tant pels valencians com pels forasters. Presenta un problema afegit: que alguns valencians oposen esta grafia a la grafia *c* que associen a Catalunya, situació que ens esperona a usar una bona pedagogia per a explicar la decisió sense connotacions.

t per *d*: Abat per Abad, Montagut per Montagut, Bernat per Bernad, Bonet per Boned, Ferragut per Ferragud, Fontestat per Fontestad; *-d* final per *t*: Verd per Vert, Duard per Duart, Llombard per Llombart.

i llatina per *y* grega: Faios per Fayos, Beneito per Beneyto, Baiarri per Bayarri, Arroyo per Arroio, Blai per Blay, Aimeric/Eimeric per Aymerich; Baio per Bayo; Reinal per Reynal, Vaià per Vayà, Suai per Suay, Penyarroia per Peñarroya, Peiró per Peyró.

tg per *j/g*: Gramatge per Gramaje/Gramage.

d) Respecte a totes les variants formals produïdes per regles dialectals o per tendències esporàdiques de la llengua. Encara que l'IEC i la bibliografia distingeix entre si el dialectalisme és general o local: "El manteniment de formes dialectals en la toponímia és un tema que afecta un nombre important de consultes que rep l'Oficina d'Onomàstica, concretament quina és i ha de ésser la relació entre les solucions dialectals i la llengua normativa en el camp onomàstic. En aquest sentit, considerem que, com a criteri de tipus general, cal partir de la diferenciació de dues situacions: les formes de caràcter molt local o d'un registre molt col·loquial i les formes dialectals que tenen una certa extensió i regularitat en la seva extensió" (Així mantindria la forma en casos com *junc*, *mont/amont* al costat de *jonc*, *mnt/amunt* i no admetria *Grus* per *Urús*) (IEC, *Documents de la Secció Filològica*, III, Barcelona, 1996, p.166), personalment crec que en antroponímia no cap aquesta distinció, ja que precisament el nom naix en un territori concret, i si allí triomfa s'ha de respectar com el cas de Ots. Em sembla bé el principi d'uniformitat onomàstica que planteja Bibiloni, que afirma que "un mateix element onomàstic (en aquest cas, cognom o topònim) ha de rebre un mateix tractament gràfic a tot el domini de la llengua. Si és el mateix element, no tenen sentit grafies discordants", però sempre que tinga en compte les característiques peculiars de la nostra llengua, les distintes evolucions territorials i sobretot que encara que el cognom nasca d'un nom comú, d'un nom de pila o d'un topònim, la seua evolució reflecteix evolucions concretes d'un lloc o estadis cronològics fossilitzats molt importants dins de la història de la llengua. A més de respectar la nostra idiosincràsia evolutiva el sistema de respecte al dialecte evita que hi

haja una confluència de formes excessiva, actua com totes les llengües de cultura sense imposicions foranes i permet que el cognom siga testimoni d'una pugna fonètica. A més evita fer errors a causa l'etimologies fosques. Per exemple, Segrelles ve del topònim aragonès Cedrillas i per tant deuria escriure's com trobem medievalment Cedrelles, però com segurament va actuar l'etimologia familiar de sagrat podríem acceptar la grafia actual Segrelles⁴; Ots que procedeix de Orts/Horts, escriuríem Hots però no restauraríem la *r* perquè actua com dimats<die MARTIS, en Llançola acceptaríem la *a* i no *e* perquè ve segurament de l'aragonès Lanzuela i no de llençol (però a més si una grafia és ja medieval i general com *llançol*, hauria de mantindre's). És a dir, mantenim les formes produïdes al llarg de la història sense imposicions foranes, d'esta manera la nostra onomàstica és més rica i més nostra i amb menys homonímies. Vejam alguns casos discutits:

Dissimilacions: Entre *l* i *r*: Berenguer i Berenguer, Albiol i Arbiol, Arbuixec i Albuixec, Arminyana i Armiñana, Arlandis i Arnadis; *e* àtona +*rr*>*a*: Tarròs per Terròs, Tarrassó per Terrassó; *n...n*>*r/l...n*: Boronat per Bononat, Calonge per Canonge; *ll.ll*>*n*: Benlloc i Belloc per Bell.lloc.

És quasi una regla en valencià la dissimilació de *e...é*>*a...e*: Verdaguer i Verdeguer, Romaguera i Romeguera, Janer i Gener (i Giner), Cucarella i Cuquerella, Frasquet i Fresquet, Madramany, Vadell, Sagner, Clavaguera, Llauger. No és assimilable a la neutralització d'àtones del català oriental, com alguns creuen, perquè en valencià sona diferent la *a* i la *e*, i el principi fonètic és un de les nostres guies.

Assimilació de *rs*>*s*: Revés per Rebés<REVERSU, Llebrers per Llabrés ; canvis de *e* per *i* o eliminació: Giner per Gener, Girona i Gerona, Quixal i Caixal de Queixal, Xillida i Gellida, Lletí per Llatí, Ivissa per Ibiza.

Respecte gràfic a la pronúncia diferent de dos formes: Llinares i Linares, Llorente i Lorente, Banyó i Vanyon, Cebrià i Cebrian. És una mostra de l'entrada d'estos cognoms aragonesos en valencià.

Caiguda de pretòniques: Farnós i Farinós,

Evolucions pròpies de zones concretes: Balde (dissimilació) i Batle/Batlle, Girbés i Geribés (anaptixi), Cots per Corts (també pot vindre de Cots 'pedra').

Respecte a les evolucions no generals pròpies d'altres territoris com la iodització oriental: Maiol per Mayol (no farem Mallol), Morei per Morey.

Acceptació del desplaçament d'accent però indicant sempre l'anomalia: Súnyer per Sunyer, Síscar per Siscar. El parlant ací pot demanar retornar a l'escriptura antiga: Siscar, Sunyer.

Terminació *-itia*>*ea*: Fortea/Fortesa per Forteza, Perea.

Metàtesi: Boira i Bòria, Pocoví i Copoví.

Vocalització de la *l* implosiva: Ausina i Alzina, Aubiol i Albiol, Selma i Seuma.

Vacil·lacions antigues entre *a* i *e* en derivats de SANCTU: Santacreu i Sentacreu, Sempere i Santpere, Santonja i Sentonge (adaptació del francès Sentonge).

Manteniment de formes orientals amb pronúncia occidental.: Sançaloni, Jançà, Santolària (viu també Santaaulàlia i Santaaulària), Peraire.

Aglutinacions: Dací per Dasí, Dilla, Diranzo, Dàvila.

Tancaments de *o* i *e* davant *i o* palatal: Boïgues i Buïgues, Montllor i Mullor, Lledó i Llidó i Lliró, Boïl i Buil, Joan i Juan (ací hem de remarcar la pronúncia tradicional).

Desenvolupament d'un so nou: Maçanet i Maçanet, Mangraner i Magraner.

Caiguda i conservació de la *t* del grup final *-nt*: Ten i Tent, Grimalt i Grimal.

Altres casos: per exemple, Aülló per Agulló; Tuela per Tudela, Travé per Traver; Inglés per Anglés, Xifre per Sifre, Tarrassona per Tarassona, Arguimbau per Arquimbau, Villarreal per Vila-real. Són errades dels escrivans castellans i autòctons en el temps de la decadència o es poden considerar noms que compleixen tendències esporàdiques? Si la llengua haguera estat sempre normal hagueren quallat en l'escriptura estes formes? Segurament no, però també és veritat que Travé compleix una regla dialectal general, Xifre és una palatalització de la sibilant inicial, Tarrassona pot ser el femení de Tarrassó, Villarreal i Inglés són canvis influïts pel castellà però també poden ser cognoms forasters, Arguimbau pot ser una sonorització com la del grup *sk*, com *esguitar*, Aülló representa la caiguda per assimilació de la *g* i Tuela la pèrdua de la *d* davant l'accent: tot ben català. Ací crec que l'estudiós deu plantejar-se totes les possibilitats i l'usuari que decideix, encara que ací podríem acceptar senzillament la normativització normal de Agulló, Tudela i Arquimbau.

e) Valencianització gràfica de tots els cognoms d'origen foraster, castellà o no, adaptant-los a la nostra fonètica. És el mateix sistema que feren els valencians i catalans fins el segle XVI. Per exemple, Pérez>Peres o Peris, Bañon>Banyó, Carrión>Carrió, etc. Vejam-ne una mostra:

Molts ja estan ben escrits com Berbegal, Calaforra, Campello, Vaello, Llin, Bernal.

Canviar la interdental per l'alveolar fricativa sorda i els accents corresponents: Martínez, Pérez, López, Sánchez, González, Hernández, Fernández, Rodríguez, Ramírez, Domínguez, Gutiérrez, Sáez, Díez, Méndez, Márquez, Ferrándiz, Benítez, Máñez, Sáiz, Mínguez, Diéguez, Górriz. Això donaria: Martines, Peres, Lopes (també existeix Llopes), Gonsales, Sanxes, Hernández, Fernández, Rodrigues, Ramires, Domingues, Gutierrez, Saes, Dies, Mendes, Ferrandes, Benites, Manyes, Sais, Míngues, Gorris. Este sistema el veig millor que reproduir el sistema medieval que feia Perez>Peris perquè és més respectuós, més transparent i evita homonímies confluents en molts cognoms ja existents com Ferrandis, Goterris, Monerris, Lloris, Hernandis (excepte en casos com Sais ja existent). Els cognoms acabats en *-ez* són precisament els més nombrosos del nostre inventari antroponímic. Per exemple, Martínez o González els porten més de 200.000 valencians.

També: Munyós (Muñoz), Sanç (Sanz), Lossano per Lozano (en posició intervocàlica es podria discutir si és més convenient grafiar el fonema alveolar sibil·lant sord amb la grafia *ss* o amb *ç*), Isquierdo per Izquierdo (ja existeix Esquerdo), Asnar per Aznar, Gusman per Guzman, Baesa per Baeza, Galves per Gálvez, Lázaro passaria a Làssaro; Alcaràs per Alcaraz, Palasson per Palazon, Biscaíno per Vizcaíno, Picasso per Picazo, Assorín per Azorín, Lahós per Lahoz, Alepús/Allepús per Alepuz, Quiles per Quílez (ja viuen Quiles i Quilis), Bris per Briz, Trensano per Trenzano, Lanussa per Lanuza, Sas per Saz, Pertegàs per Pertegaz, Sanuí per Zanuy, Sanon per Zanon, Capús per Capuz, Safon per Zafon (a més, Safont), Pedrassa per Pedraza, Sornossa per Sornoza, Lissondo per Lizondo, Sacarés per Zacarés, Saplana per Zaplana.

Una altra possibilitat seria deixar la grafia castellana i pronunciar-la a la valenciana com

fem en els pobles ja que el fonema castellà interdental és inexistent en valencià. Esta possibilitat en l'època de predomini de l'oralitat era acceptable, però hui en una societat bilingüe com la nostra la *z* com la *ch* són fonemes de l'altra llengua, i els parlants pronunciarem els cognoms a la castellana.

- Canviar la *ny* per *ñ*: Ibanyes (també es troba Ivanyes a l'Edat Mitjana), Alcanyís per Alcañiz, Trivinyo per Treviño; *b* per *v*: Albetosa per Alventosa, Solbes per Solves; *i* per *y*: Reis per Reyes, Casamaior per Casamayor, Montoia per Montoya; accents a la valenciana: Ròdenes i Ròdenas; *x* per *ch*: Xiquillo per Chiquillo; eliminar la *h* de Alcon (ve del poble aragonès, no del falcó), etc.

Naturalment no adaptarem la forma actual a la què suposadament hauria eixit de l'Edat Mitjana, perquè això seria esmenar la història de la nostra llengua. Així encara que sabem que el diftong aragonès s'adaptava com *o* en temps d'esplendor (com Lagueruela>Guerola, o Maluenda > Malonda), ara només adaptarem la grafia. D'eixa manera coexistiran gràficament: Terol i Teruel, Conca i Cuenca, Costa i Cuesta, Vicedo i Vicedo, Anyó i Anyon, Eixarc i Jarque/Ejarque, Escoriüela i Escriüela.

f) Llinatges tradicionals valencians que pel contacte amb el castellà ací o en les províncies del voltant s'han adaptat a la pronúncia castellana. Per exemple: Guillen<Guillem (hui existeixen els dos separats), Egea/Gea i Eixea, Bellvís i Belvís, Teixidor i Tejedor, Bojador i Boixador, Guirao<Guirau, Roche<Roig, Reche<Reig, Andreo<Andreu, Espín<Espí, Domene<Doménech.⁶ En aquest cas s'han de donar les dues possibilitats: mantindre el nom castellanitzat amb grafia valenciana (com Retxe) o poder-los adaptar al valencià tradicional (com Cerdà per Cerdan), després d'un estudi documental i familiar. La justificació del canvi formal no només gràfic es basa que són cognoms que han evolucionat en l'altra llengua, no en la nostra i que per tant es poden revalencianitzar si la família ho demana. Per exemple, al poble de Cabanes Bojador i Tejedor són castellanitzacions gràfiques dels noms valencians al segle XVIII, que els seus usuaris podrien canviar amb tot el dret.

3.- *Els noms i cognoms convertits en topònims*: per definició un topònim és un mot fossilitzat, col·lectiu, general, conegut o disponible per a tots per a designar i distingir un lloc d'un altre, que no pertany a ningú sinó a la comunitat, que el vehicula en els mitjans de comunicació, llibres escolars, mapes, indicadors de carreteres. Els topònims poden tindre diverses fonts, com un nom comú, generalment amb valor geogràfic i topogràfic, o un nom propi d'un antic propietari o mitger del terreny.

Les llengües com la nostra consideren que el topònim és com un nom comú i que per tant s'ha de normativitzar de la mateixa manera que estos, i que per tant ha de complir les mateixes regles gràfiques. La diferència està que estudiar l'etimologia o origen d'un topònim és més difícil o més fosc que el d'un apel·latiu, que el topònim està associat a un punt concret, que serveix per a identificar un lloc i que crea com tot antropònim llaços sentimentals amb els seus usuaris. Així i tot la doctrina està clara: les autoritats, en este cas l'AVL, com diu el Gabinet d'Onomàstica baleàric, ha de vetlar per vestir de festa, és a dir, normativament tot el corpus toponímic local i intermunicipal. I així ho fa, però com ha ocorregut en el *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Institut d'Estudis Catalans, 2003, p. XXIII, en alguns casos els usuaris directes dels topònims que són els municipis es neguen a canviar una forma per altra, però el temps farà que les propostes normatives triomfen totalment.

El problema més gran que es presenta a l'hora de normativitzar un nom de lloc per a poder-

⁶ Vegeu el magnífic estudi de Jordi Colomina, "Aproximació a l'antroponímia murciana d'origen català. Un capítol poc conegut de la història de la llengua catalana", en *Actes del Nové Col·loqui de l'AILLC*, Alacant-Elx, 1991, Barcelona: PAM, 1993, p. 355-383.

lo després normalitzar és el dels antropotopònims, és a dir, el conjunt de noms de persona, de pila, cognoms, malnoms i hipocorístics que el formen. Què fer amb ells?

Quan una institució fa un corpus toponímic com prepara l'AVL o un nomenclàtor toponímic com l'esmentat anteriorment es planteja presentar un material harmònic, uniforme, amb criteris generals aplicables a tots els topònims. Per això el més aconsellable és partir del principi de valencianitzar la part catalanoparlant i castellanitzar la part aragonesa i murciana segons diu la Llei d'ús i ensenyament del valencià de 1983, és a dir, normativitzar tots els topònims d'acord a cadascuna de les dues llengües vestint-los amb la grafia adient. Però esta operació s'enfronta a uns problemes semblants que els que hem vist abans, és a dir, de traçar els límits del principi de normativització. En efecte podem trobar els següents casos:

- a) Topònims tradicionals generals ben escrits.
- b) Topònims tradicionals amb grafies arcaiques.
- c) Topònims tradicionals escrits en vestidura castellana.
- d) Topònims amb evolucions dialectals i irregulars.
- e) Topònims d'origen castellà escrit en normativa espanyola.

En aquests cinc casos, on van inclosos els noms de pila i cognoms històrics, el criteri general és aplicar la norma catalanvalenciana als topònims respectant això sí les formes dialectals i pròpies de cada zona. Però trobem un problema: què fem amb els topònims procedents d'antropònims castellans o d'altres llengües. Els normalitzem de la mateixa manera que la resta de topònims d'origen castellà vestint-los en grafia valenciana? Personalment crec que com a criteri general sí, assegurant-se el compliment de tres principis:

- a) Aplicació de la grafia adequada a la fonètica popular i tradicional valenciana a la pronúncia general de la zona.
- b) Compliment del principi d'identificació del topònim arrelat al lloc que designa.
- c) Respecte a l'ambient valencianista del mapa fet en la nostra llengua.

En teoria la qüestió és clara, ara bé, l'anàlisi concreta dels topònims planteja els següents problemes:

a.) Noms de pila en castellà: per motius històrics i sociolingüístics València ha viscut durant segles en contacte amb el castellà, horitzontalment i vertical, que ha fet que es prenguera la moda de pronunciar i de posar-se els prenomes en castellà. Conseqüència d'este fet hui la nostra toponímia recull desenes de noms de propietaris en castellà. Per exemple, *Antonio, Rogelio, Simón o Dámaso*. Davant d'esta realitat tenim la possibilitat d'aplicar només el primer principi, la grafia valenciana i deixar-los així com es fa normalment, accentuant-los a la valenciana. I escriuríem: *Antònio, Rogélio, Simon i Dàmasso*. Podríem a més al·legar que són com hipocorístics o cognoms i per tant adoptar-los d'eixa manera justificadament.

Però si apliquem un altre principi: el d'eliminar a poc a poc les castellanitzacions innecessàries producte de la imposició lingüística i no de l'evolució natural, d'acord amb el tercer principi i dins del límit del segon —la major part de noms tradicionals es diferencien entre les dues llengües només per la *o* final del castellà, que a més tots tenim interioritzada la correspondència entre les formes de cada llengua— proposaríem adaptar tots els noms formants de topònims que no pro-

voquen indefensió identificativa dels usuaris dels mapes o altres guies al valencià: seria seguir el mateix principi que amb els noms de pila, valencianització total per a viure totalment en valencià. Així, *Álvaro* > *Álvar*, *Antonio* > *Antoni*, *Eugenio* > *Eugeni*, *Florencio* > *Florenci*, *Germán* > *Fermà*, *Ignacio* > *Ignasi*, *Julio* > *Juli*, *Ricardo* > *Ricard*; i *Nicolás* > *Nicolau*, *Pío* > *Pius*, *Bárbara* > *Bàrbera* o *Bàrbara*, *Cayetano* > *Gaetà* o *Caetà*. En algun cas de dubte identificatiu es podria només que grafiar a la valenciana com *Melchor* > *Melcior* o *Melxor*, *Ginés* > *Genís* o *Ginés* (en tots els casos, els noms tradicionals es poden conèixer a través dels llinatges), encara que jo seria partidari de valencianitzar-los tots. I clar és sense canviar les formes castelleses per les valencianes tradicionals: *Rogelio* en valencià clàssic és *Roger* però nosaltres ho normalitzaríem com si fos un cultisme, *Rogeli*; *Rosario* > en lloc de *Roser*, *Rosari*.

b) Cognoms d'origen castellà: com a principi, els valencianitzaríem gràficament tots, dins dels límits d'identificació. Per exemple, *Presencia* > *Presència*, *Cazorla* > *Cassorla*, *León* > *Leon*, *Arzís* > *Arsís*, *Barrachina* > *Barratxina*, *Chacón* > *Xacón*, *Cuadrado* > *Quadrado*, *Espechiz* > *Espetxís*, *Gauchía* > *Gautxia*, *Martínez* > *Martines*, *Hérraez* > *Herraes*, *Lechón* > *Letxon*, *López* > *Lopes*, *Manzano* > *Mançano*, *Marchena* > *Marxena*, *Mendoza* > *Mendossa* (o *Mendoça*), *Ordiñana* > *Ordinyana*, *Ortiz* > *Ortis*, *Orozco* > *Orosco*, *Piñón* > *Pinyon*, *Royo* > *Roio*, *Tatay* > *Tatai*, *Zozaya* > *Sossàia*, *Zurriaga* > *Surriaga*. Només en els casos que la nova grafia fóra molt diferent o que la gent de la zona pronunciara en castellà el topònim podríem mantindre la grafia actual no valenciana de manera provisional, com en *Ridocci/Ridotxi* o *Sánchez de León/Sanxes de Leon*. El que hem de fugir és de la temptació de traduir-los, fet que seria traïr la història de la zona i del topònim i produir confusions d'identificació infructuosos: no fer que *Sanjuan* > *Santjoan*, *Gutiérrez* > *Goterris*, *Mayo* > *Maig*; sinó adaptar-los i tindre present la pronúncia autòctona: *Santjuan*, *Gutierrez* i *Maio*.

c) Hipocorístics i malnoms: en aquest camp hem d'actuar com davant dels cognoms: catalanitzar la grafia i deixar la resta del topònim igual, perquè entre altres coses, en el cas dels malnoms és molt difícil trobar-ne l'ètim. Per exemple: *Poldo* per *Leopold*, *Felo* per *Rafel*, *Caraüel* per *Jaraüel*, *Xorro* per *Chorro*; *Surdo*, *Marinyo*, *Baltaro*, *Cansalado*, *Gandorro*, *Perele*, *Entra-i-Sale*, ...

CONCLUSIONS

Els noms de persona deuen ser normativitzats de la mateixa manera que els topònims i el lèxic comú, però amb uns criteris adequats a la seua natura, al seu paper en la vida de les persones. Així, les institucions deuen plantejar uns criteris i aplicar-los de manera sistemàtica previ estudi etimològic, documental i oral de cada nom i respectant l'evolució natural de la llengua, en tots els seus colors i decisions, en totes les seues variants per locals que siguen ja que el nom és local i concret, actuant dins dels límits de la necessitat d'identificació del nom. De la seua aplicació naixeran unes propostes que es vehicularan

a) totalment en els topònims procedents d'antropònims -i en els personatges històrics- perquè en este cas el nom ja és col·lectiu i pertany a la generalitat de tots, ha eixit de l'atmosfera del propietari o personatge que dóna nom al lloc;

b) en el cas d'aplicació a la persona concreta, el portador tindrà la darrera paraula, de no canviar-se'l, de seguir les recomanacions i adaptacions generals de les autoritats lingüístiques o anar un pas més enllà i adoptar-se el nom que haguera eixit de l'evolució regular i sense interferències de cap llengua. Això sí, mai no una adaptació d'un nom deu polititzar-se sinó que deu ser prou flexible perquè tots estiguem a gust amb el vestit pro-

posat, perquè tots puguem conviure amb el vestit que ens agrada més. Sense imposicions i lliurement avançarem més en el camí de la revalencianització de la societat que amb obligacions incomplibles en una societat bilingüe i en un món obert i intercanviable.

b) Aquesta proposta convergent amb la de l'IEC, amb la del Gabinet d'Onomàstica i dins dels principis dominants en la bibliografia catalana i general té voluntat de servir per a totes les terres de la nostra llengua, seguint el principi d'uniformitat, convergència i policentrisme onomàstics.